

Наша Доля

Год I.

першая белоруская газета для вёсковаго и местного рабочего народу.

ВЫХОДИЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ рускими и польскими литэрамии.

Адрэс рэдакциии и адміністрациии: *Вильня, Вилехская вулиця 32.*

Цана: з перасылкаю и дастаукаю да хаты: на 1 год—3 руб., на 6 месяцоу—1 руб. 50 кап., на 3 мес.—75 кап., на 1 мес.—25 кап. Без дастауки и перасылки: на 1 год—2 р. 40 к., на 6 мес.—1 р. 20 к., на 3 мес.—60 кап., на 1 мес.—20 кап. За гращицоу: на 1 год—4 руб., на 6 мес.—2 р., на 3 мес.—1 руб. Перамена адрэсу—20 кап.

АБЪЯУЛЕННЯ прыймаюцца на паследней странице на 20 кап. за линейку пэтиту.

Рукаписы и карэснандэциии, присылаемыя у Рэдакциию, мусяць быць чытэльна напшаны з фамилиею и адрэсом таго, хто яе присылае. Адрэс тольки для ведама Рэдакциии.

Ад рэдакциии

Абъяуляем што дзеля прычыии ад Рэдакциии незалежных «Наша Доля» большых выхадзиць ня будзе. Грошы, присланыя **хе ха имя Ефстафья Сымоховича** ляжаць да гэтуль на пощи у Вильни и дзеля таго просим их адтуль патрэбоваць назад. Другим нашим чытацелём на адличную плату за высланыя нумэры, грошы будуць адсланы. Аб уселяких справах рэдакциии и адміністрациии просим писаць да книгарни М. Пясецкой-Шпанэлис у Вильни на Благовешчэцкой вулицы № 13. Там жэ можна дастаць асталушыя нумэры «Нашэй Доли».

Вильня 27 верэся (сепцябра).

Час новых выбороу да Гасударственной Думы прыближаецца. Першыя пачали уже ру-

хацца памешчыки,—и ня дзива. Якая была старая Дума—то была, а усёж таки ведамо, што папала у яе жменька таких людзей, каторые старалися на праудзи палсншыць жыццё усей працавитой беднаты.

Гэтая невяликая жменя шчырых прыяцелёу народной справы бачыла, што народу мало адной тольки свабоды, што яму ешчэ патрэбна земля. Бачыла яна и тоя, што там, гдзе народ за землю паднимаўся проциу паноу, грабиу ды палиу их двары и палацы, правнцельство пасылало на мужыкоу войска; и шли праз вёски карацельныя атрады, а гдзе яны прайшли, там лилася кроу мужыцкая, шли з дымом хаты и усё дабро мужыкоу. Гледзячы на усё гэта, зразумели выборныя ад мужыкоу ды работникоу, што зямлю треба дабываць ня силаю, не грабежом, а законом, и дзеля таго пачали у Думе дабывацца новых земельных законоу. Перш наперш хацели яны узяць зямлю (за плату або и без платы) ад тых, хто мае яе многа (ад казны, памешчыкоу и других), и усим тым, што або саусим ня маюць, або маюць надта мало зямли, даць яе стольки, каб кожны мог далей жыць на людзку,

карыстаць з навуки и усяго, што дала яна людзям.

Ведамо, што з таго нічога ня выйшло, бо Дума скоро была распушчэна. Але усё гэта нагнало страху памешчыкам. Што першую Думу разagnaли, гэта ешчэ нічога не значыць: збярэцца другая Дума—можэ и яе разгоняць, — але такі прыдзе той час, калі народныя выборныя змогуць споўніць волю наслаўшага их працавітага народу. Разуменьне гэта памешчыкі и дзеля таго пачалі ужо цяпер рухацца каля выбороу. Нихто сабе ня хочэ зла, ня хочуць яго и памешчыкі—ня хочуць разлучыцца з сваёй зямлёю; вась и робяць яны цяпер зьезды и згаварываюцца, як дабіцца таго, каб у новую Думу напалі толькі тыя людзі, каторыя будуць проціу усялякіх новых надзелоу ды новых земляных парадкоу.

А вёскowy народ ешчэ сніць. Сніць, бо ня ведае, якіе будуць новыя выборы, калі яны будуць, чы варта ісці выбіраць дэпутату, чы не? Усяляк у нас аб гэтым кажуць: адны ня хочуць выбіраць дэпутату, бо думаюць, што Думу ізноу разгоняць, калі яна станець за справу народную; другіе думаюць, што треба прабаваць новаго ічасця.

Але сцеражонаго и Бог сцеражэ: хоць працавіты народ и не сказау сваёго апошняго слова аб выборах, усёж такі трэба мужыкам ды работникам быць гатовымі да их. Трэба, каб яны ведалі, каго выбіраць у Думу, хто праудзівы прыяцель працавітага народу. И усё павінны зразумець гэта, што и у работнікоу, и у мужыкоу адны непрыяцелі, адны справы, адна дарога каб палепшыць сваё жыццё. Дзеля таго усё яны павінны ісці разам; разам дабівацца таго, каб у Думе мець сіду, мець шмат сваіх людзей.

У прошлых выборах непрыяцелі народнаго ічасця и свабоды стараліся раздзелиць нашых мужыкоу-беларусоу: каталікам казалі, каб ня ішли яны разам з праваслаўнымі, каб падавалі свой голас абы за каго, каб толькі за каталіка; праваслаўных угавары-

вали, каб чураліся каталікоу ды выбіралі канешне свайго праваслаўнаго. Гдзе мужыкі былі цёмныя, гдзе яны паслухалі хітрых слоу сваіх непрыяцелёу, там не змагли яны на агульных выборах от губерній выбраць сваіх дэпутату, и гэтакім парадком праскачыло у Думу больш выборных ад памешчыкоу ды усякіх багачоу.

Гэтак быць цяпер не павінна!

Нехай же добра гэта помняць усё вёскowyя людзі и усё працуючыя, нехай ідуць разам, бо усё яны—браты, и тады на новых выборах змогуць яны выбраць и наслаць у Думу сваіх ічырых прыяцелёу и заступнікоу.

Разумные ды не на дурня папалі.

У Варшаві паліцыя унадзілася трасці людзей на вуліцах. Ідзе сабе чэлазек спакойне, раптам бац—ватага паліцэйскіх и крыкне: „Руки уверх!“ И папала рыцца на кішэнях, не мяркуючы, як свиня у гародзі. Добра, як пусто! Але як маеш якую забароненую паперку, газэтку, а крый Божэ рэвольвэр—ну, пойдзе тармасаванне ад аднаго участку, да другога, цягаюць ад Ана-наша да Каіфаша, пакуль ня вывяжэцца, ня пусціш туману у вочы „храницелям парадку“, або не папмаруеш, як следуе, свербячых палыцау.

Каб доуго не развадзіцца, скажу коротка пра адно здарэнне:

Ідзі сабе вуліцей бунчучны пан. Аж торк паліцыя: „Руки уверх!“ крычаць. Пан шурціць да кішэні, гадзіннік у адну руку, партманку у другую и як бусел разпушчэнымі скрыдламі, так ён з паднятымі рукамі стау и смяецца перэд загневаным законам.

А закон, знаком тым паліцэйскіе, сярдуе, просе и усё прыгледаюцца да партманкі, як да дынаменту, або бомбы, толькі з блізкай мэты.

Перэшукалі, перэтраслі—пуста! Але усё такі ведуць да участку. Прывели, паставілі перэд прыставомъ. Адзін з гарадавікоу вымае рэвольвэр браунінг з сваёй кішэні и кажэ: „Ось гаспадин, а ось—яго рэвольвэр и з гэтымі славамі

палажну яго на стол. Прыстау падскочыу да пана ды давай: „Как ты смееш, бунтаунчык, насыць аружье без разрэшэння начальства? „Я вам пакажу“ и тычэ кулак пад нос пану.

Але тут пан з сваёй стараны асрожыся, адчыню партманэ, выняу писульку и кажэ: „Вы ня маеце права мяне лаяць, бо я маю дазваленне насіць. Вот яно чытайце! А рэвольвэр мой вярнице мне назад“.

За рэвольвэр гарадавога ды у кишэнь. „Не маю толькі часу—кажэ—а тоб на вас паскаржыся куды треба“..

И вышоу, смяючыся. Прыстау накінууся на гарадавога за тое, што прывёу франта з разрэшэннем. А гарадавы злавау у душы, што прывёу франта з разрэшэннем, але без рэвольвэра. Франт пасвистывау сабе, идучы вулицой. Чаму не свистаць: рэвольвэр найменшаго калибру, вартуець рублёу з дваццаць пяць; сам як з вадою прыплыу. А Смех? Смех? Авечка сэрэд воукоу; а воуки ани чэп!

(Кратіўка)

Якое правіцельство у Францыі.

Францыю цяпер завуць „рэспубліка“. Штож гэта значыць? Чаму яе не называюць гасударством, як напрыклад Расею, або каралеўствам, як Гішпанію?

А вось чаму. Ня мае Францыя такіх клічэк, бо нима у ёй ани Цара, ани караля. Народ французски сам гаспадарыць у сваёй зямлі. Ён выбірае сабе *прэзідэнта* на сем годоу, плаціць яму пэнсію и кажэ яму быць разам и галавою и слугою усяго краю. Як прэзідэнт выслужыць свой срок, тады ён такі самы чэлазек, як и усе: можэ сабе и гараць, и касіць, и пастухом служыць, можэ и паном быць, калі на тое грошы мае.

Прэзідэнт разам з міністрами и чыноунікамі вядуць парадок ва усёй рэспубліцы и спаўняюць усё, чаго трэбуюць законы.

Законыж пішэ не прэзідэнт и не міністры, а *парлямэнт* (тое што у нас Дума). Парлямэнт французски мае две палаты (адзелення): адна палата дэпутатоу, другая—сэнагатоу.—Кожны член палаты дэпутатоу мусіць мець ня менш як 25 годоу, мусіць быць выбраны ад сотні тысяч людзей. Выбіраць мае право кожны мужчына, каторы мае 21

год и не быу пад судом. Выборы сакрэтныя (ніхто не знае, за каго кожны чэлазек падэ голас) и простыя (а не праз уполномочэных); выбіраюць дэпутатоу на 4 годы.—Да палаты сэнагатоу выбіраюць членоу зьезды выборшчыкоу у кожным дэпартаменты (шое, што у нас губэрнія) Сэнагаты выбіраюцца на 9 годоу. Праз кожныя тры годы трэця часць сэнагатоу идзе у атстауку, да хаты, а на гэта мейсцэ выбіраюцца новыя людзі. Новыя людзі прыносяць часта з сабою и новыя погляды народу, новыя жаданья, а з імі и новое жыццё. Таким парадком старыя и аджышыя свойск погляды ня вельмі запушчаюць корні у Французским сэнацы.

Кожнаму сэнагату и кожнаму дэпутату народ плаціць пэнсію па дзесяць тысяч франкоу (на нашы грошы менш як чатыры тысячы рублёу) у год.

Усякая думка аб новым законе, усякі проект новых парадкоу пасылаецца да парлямэнту: або да палаты сэнагатоу, або да палаты дэпутатоу. Толькі проекты, якія назначаць падаткі, и рахункі расходу и даходу на кожны год—абсуждаюцца перш у палаци дэпутатоу, а пасля у палаци сэнагатоу. Усе чыноунікі—ад наменшаго да найбольшаго, хоць и назначаюцца прэзідэнтам, але служаць пад контролем (даглядом) парлямэнту. Калиб, прымером, каторы министр аказауся злодзей, то парлямэнт зараз яго пад суд! И паедзе пан министр туды, куды Макара цялят не ганяю!

Прэзідэнт адкрывае и закрывае парлямэнт, але распусціць саусім палату дэпутатоу без згоды палаты сэнагатоу ня можэ.

Часам бывае вось які разлад: парлямэнт пастановіць які колечы новы закон, а прэзідэнт яго не спадабае и просіць змяніць. Тады парлямэнт бярэ закон назад и прыглядае други раз. Але як ня знойдзе у ём нічога благога, нічога што трэба выкінуць або дабавіць, тады падае прэзідэнту други раз той закон и кажэ: „Пане прэзідэнце! Мы ешчэ раз перагледзілі новы закон и прызналі, што ён патрэбны и прыгодны для усяго французскаго народу. Просім падпісаць!“

Тады прэзідэнт ужо не мае права адказацца ад подпісу, и закон с таго часу мае сілу. Яго спаўняюць усе: и сам прэзідэнт, и міністры, и чыноунікі, бо ён—воля народных выборных. Ось які парадок ва Францыі. У нашых краях людзі жывуць іначэй, але аб іх пагаворым другим разам.

СОЛЬ.

Усім добра ведамо, як важна ў жыццю нашам соль: зрабі якую кольвек страву бяз соли—то яна ня будзе нам смакаваць.—Соль значыць дадаець смаку; апроч таго соль, як кажуць доктары, патрэбна нам для здароўя.

Кожны чалавек зьедае ў год больш пятнаццаці фунтоў адной соли, а глядзіце колькі гэта прыдзеца на усіх людзей разам? А соль ня толькі идзе нам у яду: яе бяруць такжэ на фабрыкі для уселяких патрэбнасцей. И скіль дастаюць людзи столькі соли? Яеж нигдзе ня сеюць и не видаць каб у нас сабіралі; купляем мы яе у крамцы, а ня ведаем скіль яна прыйшла.

Вот аб гэтым мы з вами и хочэм пагаварыць цяпер. Сусед мой Франук, як вярнуўся да хаты з войска, са службы, (—а службу ён у матросах и ездзіу на мору на вялікіх лодках, што караблямі зывуцца,) гаварыу, што у моры вада неякая салёная,—не такая як у нашых рэчках; яе пиць ня можна заўсім—супроціу яе наша вада выдаецца салодкою. Усе нашы вясковыя и я сам ня надто хацели гэ таму верыць; думали мы, што ён байки баець; аж вот пасля, пачытаўшы тронкі книжачэк, набачыўшы тае мора, я и даведаўся, што Франук прауду казау. И дзіуным мне здалося, чаму гэта дзе, здаецца такія самыя воды, маюць розны смак. Давай я дапытывацца и даведаўся такі, чаму гэта так.

Соль, хаця яе заўсім мало, была у зямлі з самага яе пачатку. Ведама вам, што соль добра распущаецца у вадзе; вот выпадзе дождзик, прамочыць зямлю, соль распущицца и з вадой паплывець у ручайкі, пасля у рэчкі, а потым и у мора.

Знаем мы усе, што як нальеш вады у миску и выставиш яе летам на двор, то вада у мисцы не пабудзе доўго—высохнець уся, а як сонцэ прыгреець, то высохне надта скоро. Так само высохае вада и у моры, а соль астаецца; гэта

вядзецца даўно, даўно, з самага пачатку зямлі, и цяпер у моры ужо шмат набралася соли. бо вада, што прынесла яе з рэчэк, ужо высохла; и таму у моры вада салёная.

Каб палучыць соль з марскої вады, людзи гэту воду гатуюць у вялікіх мисах. Вада уляцциць парам, а соль астаецца. То што робиць агонь сваю гарачасцю, зробе и сонцэ, толькі на гэта трэба больш часу.

Далеко ад нас, едучы на палудзень у старану, куды бацяна, жураулі, ластоўкі и іншыя штуки ляцяць зиму зимаваць, есць край гдзе сонцэ так крэпко грэе, што нашэму брату цяжка дышаць. Не раз бывала у нас, што садзаўкі нашы летом высыхаюць, а нашэ сонцэ не так крэпко грэе, як тое. Вот и дадумаўся той народ, што жывець у цёплых краях, каб солнышко яму давало з марскої вады соль. Накапау ён на берэгу мора шмат садзаўкоу, выбиўши глиной их дно, каб вада у зямлю не уцекла, и поналивау туды марскої вады. Грэе сонцэ садзаўкі, вада высыхае и высыхае, а соль астаецца, як шмат вады высохне, соль и высынецца на дно садзаўкі; тады яе сабіраюць и разсылаюць на усе стораны света Божаго. У книжках нам кажуць, што даўнейшая зямля была заўсім ненадобна да цяперашней. Там гдзе калісьці были даліны, цяпер сталяць горы, там гдзе были рэкі, цяпер их шма, там гдзе было морэ, цяпер суха—земля. Зрабілася гэта таму, што земля у тых мейсцах калісьці паднялася—вот як расчына у дзежы. Падыецца земля, захопе кусок мора и аддзелиць гэты кусок астального; зачне вада высыхаць, высохне уся, а соль и астаецца. Засыпате гэту соль пяском, занясе зямлэй—и ляжыць так наша соль, Бог ведае як доўго, аж пакуль людзи не знайдучь яе и не выкапаюць усю. Так мы вот ужо знаем, што соль дастаюць з марскої вады и капаюць з зямлі. Цяпер пагаворым тронкі аб тым, што такое соль и с чаго, скажэм мы, яна зроблена. Есць на свеци шмат уселяких металоу. Жалезо, што з яго робе каваль падковы, гвозди; медзь, што з яе зроблены самавары, краны; свинец што идзе на кулі и шрот, серабро, золато, з

каторых куюць грошы. Гэтыя металы мы усе видзелі і добра знаём; а ёсць метал надто дзіўны, бо хоць ён і блішчыць, як серабро, але не такі цвёрды як яно; мяккі ён як воск і называецца натрыі. Налейвады на серабро, з ім нічога не зробіцца—серабро астанецца серабром, а капні на натрыі вады, так ён загарыцца, а часамі, крэпка стрэле астанецца пасля яго нечто белое.

Давялося вам пэўне чувачь што, у прыродзі ёсць разныя газы. Вот хаця бы у паветры, што мы дышэм, ёсць азот, кісларод... Адзін ёсць газ што называецца хлор,—надта кепска пахне і заўсяды бывае у парашку—хлорной ванне (яе завуць такжэ бялільнай извесцю на нашэму флёркам, што бабы бяруць пры мыццю бялізны і для бялення палатна). Так вот гэты газ як злучыцца з металам натрыем, то і зробіцца соль. Можэ гэта і будзе выдавацца вам дзіўным, але прыпомніце, што нам хлеб робицца так само з двух матэрыялоў—муки і вады, а як дасі хлеб на стол, то не спандзеш у ём особна ні муки ні вады. І у соли нема ні натрыі ні хлору па асобку, бо яны там ёсць злучаныя разам.

Элькі.

3 Беларусь і Літвы.

Зя Буцлава да „Нашэй Доли“ пішуць:

Шаноўна Рэдакцыя!

Калі знайдзецца месца ў Вашэй „Доли“, нашыя і пра нашу тутэйшую долю.

Жывём мы тут з ласкі... і па старанню нашага памешчыка, дастаўшы кавалак пяску—ралі, рудога балота—сенажаци і голых броду—пашы, усяга на 10 дзесяцін. Подзелішыся цяпер рэдка хто можа пражыць з зямлі, а заробкаў тут няма, дык нашага народу усюды па Расеі досіць ёсць за работай і за хлебам. Выгану сваёго не маем, але з прадвеку дзержым ад памешчыка ку-

сок балота каля самых нашых гумен і поля, а за тое адрабляем яму і жнівом і возкаю гною.

Да нашага багацтва належыць ешчэ шмат лесу сэрвітуту. Пекныя штуки тут былі, дык леташні год памешчык узяў ды прадаў на пяць тысячоў пнёў. Узняліся нашы мужыкі за гэта і давай раздзіцца, што рабіць, аж тут кажуць: лес то сэрвітутны, але памешчыкі сёлета у сіле, пачні што, дык зяраз атрад казакаў прышлюць і ані пикні, ешчэ карміць можа прыдзецца. Думалі прашэнне падаваць, але так і асталося. А памешчыку шанце: калі наш брат з бяготы суки падбіраць пойдзець у гэты лес, дык або сякеру адбярэ ляснік, або трапіць можа пад бізунок урадніка,—а у памешчыка ніхто ні сякеры не адбіраў, ні спіны ні адзін паліцэйскі за наш супольны лес не перахрысціў. І казакаў не было як памешчык лес сек. А што былоб, каб гэта мужыкі папрабавалі сеч? не дай Бог: „крупныя аграрныя беспарадкі!“...

Урадзіло сёлета не завідна; бульба найгорш: і малая, і пагнила. А земскіх падаткоў сёлета ад леташняго удвайне больш плаціць выпадаець. Выкуп нібы даравалі, а за тое, вот видзіш, у другім шчоці падбавілі, і выходзіць: ня кіем, дык палкой! як я парахаваў, дык з нашай воласці выпадаець можа кал 2000 рублёў земскіх падаткоў. А на адных стражнікоў, што ёсць штук з дзевяць у нашым мястэчку, выходзіць кал 30 руб. у месяц, у год больш трох тысяча. Вот куды нашы грошы дзеюцца. А ешчэ стражнікі дзівуюцца, за што на іх народ не ласкаў!

Да нашага багацтва ешчэ належыць начальная школа. З волосці мы плацім на яе чатырыста рублёў. Сёлета можа якіх з паутараста вучнёў ёсць, бедныя, яны там як селядцы у бочцы; чужых валасцей дзяцей дык і не прымаў вучыцель, не было мейсца. А вучыцель адзін, другога нема ешчэ, ды і той не па мыслях нам, не глядзіць за дзеткамі, як даўней бывала другіе глядзелі; кажэць: на тое у іх бацькі ёсць; і да навуки не цікавы; на нашу гэткую школу, ды як цяпер і двохладную, трэба учыцеля учонаго, больш як з маладэчнянскай сэмінарыі.

Маем косцёл небагаты, але паказны: вялікі, пекны, толькі не даець нам Бог такога ксендза, як у людзей. Наш ні до навуки, ні до жыцця: ён не знаець ні нашай мовы, ні нашага народу. І гэтак найбольш коля нас по суседніх парафьях: усё ліцьвякі ды жмудзякі. Их бы послаць у сваю старану, а да нас свонх назначыць дык не: на Літву і Жмудзь шлюць нашых, а да нас полякоў

и найбільш лицьвякоу ды жмудзякоу, дэля якой потрэбы? Каб таким пародком польскосць падтрымаць у нас и на Литве и Жмудзі?....

А за тым жывице здаровы!

Астаюся ваш чытацель з Буцлава.

Адам Сталюк, па прозвінчу Альховія Тычка.

3 Троцкаго павету нам пішуць: Было гэта праудзівое здарэнне у адной волосці Троцкаго павету.

Были тады на валасцёх бунты: прыехау аднаго раау да канцлябрыи на успакаенне бунтоучыкоу сам прыстау. Як тут народ успаконць, што тут парадзіць на каго усю беду мужыцкой, крыуды звярнуць? Ну, и звярнуу прыстау гэту беду на жыдоу.

„Гэты Хрыстопрадауцы жыды вас зводзяць—казау прыстау мужыкам.

„Яны вас да бунту намауляюць; гэта яны вашы пняуки, яны з вас кроу сасуць. У их руках уся таргоуля, усюды жыд першы падойдзе, усюды яго верх...!“

Ведама, усюды жыд падойдзе, адазвауся мужык Саука, бо жыд грошы мае, начальству добра падсуне и, добра пан прыстау кажэш, усюды яго верх. А наш брат, мужык, так не парадзіць“.

Пачырвенеу на гэта прыстау, як бурак, але гаварыу далей, а мужыцких слоу якбы и ня слышау. Отож мели смеху вясковыя людзинуж, брат Саука, кали цяу дык цяу, горэй як памордзі!...

Пранук Сомяліскі.

3 Игуменскаго павету Менск. губ. У вёсцы Кухнічы Уздзянскае воласьці недауно так сабе пад вечар, як усё шли с поля, прыйшоу неяки хланец, мусіць „спіцыліст“, пасклікау усих мужыкоу, стау на прызбі и пачау голасно гаварыць. Гаварыу аб усём патроху, казау аб нашэй цяжкай доли, а пад самы канец угаварывау, каб не плаціли падаткоу и не давали рэкрутоу, а найважней, каб злучаліся у адзін вялікі крэсцяньскі саюз. А якскончыу казаць, пакінуу у вёсцы некіе пісулькі и пашоу сабе. Праз два дни пачула паліція аб гэтым, у вёску прыляцеу уратнік са стражнікамі и нарабіу гвалту, каб аддали пісулькі. Суседні памешчык, кажуць, абецау за кожнаго такога „спіцыліста, даваць па 25 рублёу таму хто зловіць и даставіць яму...“

Юрко....

3 Ляндварова. Сев.-Зап. Голос піша, што граф Тышкевіч стараецца дастаць дазваленне трымаць конную стражу у сваём двары и Ляндварові.

Як мы чули, то и шмат других памешчыкоу купляюць вінтоуки ды наймаюць стражнікоу, каб бараніць свае двары ад мужыкоу.

3 усих старон.

Твер. Мужыки пагарэльцы рубяць казёны лес, Высланы казаки. (Сев.—Зап. Гол.)

— У Бежыцкім паветі пазакрываны усё земскіе школы, бо німа на эта грошэй

(Таварыш)

3 Кауказу. Дзесяці генерал—губэрнатором, Наместніку и важнейшым чыноуникам пры канцлябрыях генерал—губэрнатороу правіцельство плаціць восемсот семдзесят чатыры тысячы сорок дзесяць рублёу. Апроч таго генерал-губэрнатором даюць кожны год на абстаноуку, на друкаванне патрэбных папероу и другіе гэтакіе рэчы семдзесяць тысяч рублёу. На разьезды и на другіе патрэбы генерал—губэрнаторы бяруць кожны дзень ад пятнаці да сотні тысячоу руб. (Таварыш)

Фінляндзкі Сэнат прыказау губэрнатором глядзець добра за войском, каб рэволюція не дайшла да яго

(Страна)

Новочэрнаск 22 сенцябра судзэбная палата засудзіла на поутара году *урадніка* Турнова за *агітацыю* сьрэд салдатоу и казакоу.

Варшава. Ужо тры дни, як арыштованыя за політычныя справы у турме, па прозвінчу Павяк, галадаюць. Гэтай галадоукаю яны хочуць дабіцца палепшэння жыцця у вострозі. Некаторыя ужо аж млеюць з голаду.

(Kurjer Lit.).

Масква. У Маскве нехта застрэліу на вуліцы капітана трэцяго грэндзерскаго Пэрноускаго полка Дзенкоускаго, каторы камандавау салдатамі, як усьмірали збунтаваушыхся арыштованых за політычныя справы у Бутырскай турме. Той, што стрэляу, уцёк.

Пабедоносцу, бышы обэр-прокурор Свяцейшаго Синоду, кажущь, усими силами стараецца не дапусциць агульнаго выборнаго права. (Страна).

Выборы да Гасударственной Думы, як кажэ газета „Страна“, маюць быць не раней як у январы.

Гутарка аб гаспадарцы.

(Прадаужэнтэ).

Я казау у прошлым нумэры „Нашэй Доли“, што вучоныя людзи даведаліся аб тым, што каб добра жыць усякае расценне патрэбуе асобную меру калі, фосфору и азоту; адны расцення бяруць больш фосфору, другія больш калі, трэціе больш азоту. Але скуль гэтыя матэрыялы бяруцца у зямлі? А яны там бяруцца з каменчыкоу, толькі што з каменя збожэ выссаць іх ня можэ, а трэба каб каменчыкі, з каторых земля уся зложэна (бо земля зложэна з камнёу, вяликих и малых; пясок—дык тыеж каменчыкі толькі маленькіе, глина—так само)—каб гэтыя каменчыкі разсыпаліся, як бы гнили, и каб з іх выпадали такія часці, з каторых браць яду расценне можэ.

Ад дажджу, ад марозу, ад гарачыні вяликіе и маленькіе каменчыкі трэскаюцца, разсыпаюцца и гэтакі дарогаі у зямлі збіраецца расціцельная яда. Апроч таго яна там сабіраецца тым, што добры гаспадар кладзе гной. У гнаю ёсць як раз многа фосфору, калі, а найбольш азоту: але гной мае ешчэ такую силу, што ён памагае каменчыкам з каторых, як я ужо казау, зямля зложэна разсыпацца и тым самым багаціць зямлю. Толькі што нашы землі так ужо спустошэны, што на вэт часом гной не надта памагае, бо зямля так бедна, што расценне мае толькі гэту пішчу, што дастане з гною—а гэтаго мало. Вось и дайшли вучоныя людзи да таго, што даведаліся, што наша зямля бядней усяго у фосфор—а каб такой бядзе намоч прыдумалі такія парашкі, як іх мужычкі завуць, чы „искусственные удобрения“ як завуць у гандлю, каторыя маюць шмат адны—фосфору, другія—калі, трэці—азоту. Такія парашкі, каторыя маюць шмат фосфору, завуцца: суперфосфат и томашлак; іх два гатункі, усякі иначэй трэба упатрэбляць и на иначэй зямлі—во и пагаворым аб іх. Суперфосфат мае фосфору

шмат и патаму добра памагае на уражай толькі не на усіх землях; найлепш ён аплачываецца на чорных землях, на гліністых, цяжэйшых; калі зямля надта ужо пясчаниста, тады ня трэба класці яго, бо усё роуна не паможэ; а калі зямля гліністая хоць и не надта, тады добра ён памагае пад пшаницу, пад жыта, пад ячмень, пад лён. Найлепш класці яго на пагноях, бо хоць у гной и ёсць фосфар, але на ту меру, якую гной маець калі и азоту—фосфору там мала, а як надсыпеш суперфосфату, уражай выпадзе багаты. Суперфосфат трэба пильнаваць, каб ня быу у кавалках и дзеля гэтаго, троха купішы, трымаць яго у сухім мейцы, а калі ёсць ужо кускі, трэба іх разбіць на дробны парашок—найлепш іх стаучы. Сыпаць яго трэба на дні 4—5 перад сяубой—роуна сеючы рукою на полі; трэба пильнаваць, каб ён скресь разсыпаецца роуна, (бо иначэй, збожэ парасце купінамі), а потым добра прыбаранаваць.

Антось Асип.

Гдзе шчасце?

Гдзе шчасце? Хто кажэ, што у лепшай доли,
Хто у зямлі, у хлебі, у народнай волі,
У здароун, у славе, усеякой раскошы,
Хто кажэ, што найлепей, калі ёсці грошы,
А ніхто не памыслэ и не зразумее
Што без навукі гэта вецер чыста звее
И што без навукі, без добраго чытанія
Ничога з багацтва людзям не застаіа.

Трэба, каб нашы дзеці вучілісь малыя
Каб не гадаваліся як ітушкі лясныя,
Каб книжэчку добру яны пачыталі,
Каб напісаць умелі, добра рахавалі...
Як людзе усеі будучь уму набірацца
Тады лягчэй на свеці будзе працавацца
Тады и багацтва, и счасця прыбудзе,
Шанаваць будучь блізкі и далёкі людзе.

З. К.

Рэдактор-выдаўца *Мвах Пукеркес.*

Ад Рэдакцыі.

Першы нумэр «Нашае Доля» па прыказу Виленскага губэрнатора паліцыя конфіскавала. Размыслася толькі палавіна — пяць тысячоу, а пяць тысячоу паліцыя забрала, так што нічога схаваць не ўдалося, і дзеля таго высылаць першы нумэр нікому ня можам.

Просім у сых нашых чытацелёу пісаць да нас, пісаць аб усём, што дзеецца аб крыўдаз сваіх і радасцях, што як умеє. Калі патрэбна будзе каму якая парада—пытайцеся—адкажэмо. Ведайце добра, што «Наша Доля»—газета вёсковых людзёу.

Прысылаючы грошы просім пісаць, якое выданне «Нашае Доля» прысылаць: чы друкаваное рускімі літэрамі, чы польскімі.

Адресоваць грошы трэба канешне так: Вільня, Рэдакцыя «Нашае Доля», Ефстафію

Сымоновичу. Хто хочэ палучаць газету, нехай паспішає з прысылкаю грошэй.

Рэдактор-выдаўца Иван Тукеркес.

А Б Ъ Я У Л Е Н Н Я:

НОВООТКРЫТАЯ ТИПОГРАФИЯ „Артель Печатнаго Дѣла“,

ВИЛЬНА, на углу Большой и Рудницкой ул., въ д. Залкинда,

принимаетъ всевозможные заказы
на всѣхъ европейск. языкахъ.

Участники артели—исключительно рабочіе-специалисты, занимавшіеся до открытія онаго дѣла въ разныхъ лучшихъ типографіяхъ.

Заказы выполняются скоро, изящно и аккуратно.

Иногородніе заказы высылаются наложеннымъ платежомъ.

Беларуская Выдаўніцкая суполка „Загляне сонцэ и у наше ваконцэ“

радзиць усим купляць кнігі:

Biełaruski lementar, abo pieršaja nawuka čytannia cena 6 k.
Беларускі лементар, або першая навука чытання ц. 6 к.
Pieršaje čytannie dla dzietak biełarusou cena 6 k.

Першає чытанне для дзетак беларусоу цэна 6 к.
Вязанка Янкі Лучыны (Ивана Неслухускаго) цэна 4 к.
Казкі Выдаў А. К. цэна 6 к.

Беларускіе почтовые писульки:

Ščorsuny u letko, Ščorsuny u zimku; Prancišek Bołušewič (Maciej Buračok) Pieśniar Biełaruski; Wincuk Marcinkiewič—pieśniar Biełaruski; Mużyki spad Puchawic; Torżyšče u Puchawicach; Dzieučaty spad Słucka; Parabkawa dwornaja chata; Dudar Biełaruski; Janka Łučyna (Iwan Niesłouchouski), pieśniar Biełaruski; Wiaskowaja baba s Trybuškou; Dom Tadeuša Kościuški u Merečousčyni, cena kažnoje pisulki 5 kap.

Усё гэта можна купляць у глаўным складзе у *Цецярбургу, Василёу востроу, 4 лinya № 45, кв. 16* и усюды у великшых кнігарнях.

Хто купляє у глаўным складзе ня менш як за поу рубля, той ня плаціць за прасланне почтаю.

Малые грошы можна высылаць почтовыми маркамі.

Типографія «Артель Печатнаго Дѣла», Вильня, уг. Большой и Рудницкой ул., д. Залкинда.